

HRVATSKI SABOR

Odbor za zaštitu okoliša i prirode

KLASA: 022-03/22-01/56

URBROJ: 6521-29-22 -

Zagreb, 26. svibnja 2022.

D.E.U. br. 21 / 039

ODBOR ZA EUROPSKE POSLOVE
g. Domagoj Hajduković, predsjednik

Predmet: Mišljenje o Stajalištu Republike Hrvatske o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) 2018/842 o obvezujućem godišnjem smanjenju emisija stakleničkih plinova u državama članicama od 2021. do 2030. kojim se doprinosi mjerama u području klime za ispunjenje obveza u okviru Pariškog sporazuma COM (2021) 555, D.E.U. br. 21/039

Odbor za zaštitu okoliša i prirode Hrvatskoga sabora razmotrio je, na 35. sjednici održanoj 26. svibnja 2022. godine Stajalište Republike Hrvatske o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) 2018/842 o obvezujućem godišnjem smanjenju emisija stakleničkih plinova u državama članicama od 2021. do 2030. kojim se doprinosi mjerama u području klime za ispunjenje obveza u okviru Pariškog sporazuma COM (2021) 555, koje je Odboru za zaštitu okoliša i prirode sukladno članku 154. stavku 1. Poslovnika Hrvatskoga sabora dostavio Odbor za europske poslove, aktom od 30. ožujka 2022. godine.

Stajalište Republike Hrvatske o ovom Prijedlogu uredbe usvojila je Koordinacija za unutarnju i vanjsku politiku Vlade Republike Hrvatske Zaključkom KLASA: 022-03/22-07/87, URBROJ: 50301-21/22-22-2 na sjednici održanoj 14. ožujka 2022. godine.

Stajalište Republike Hrvatske obrazložio je državni tajnik Ministarstva i gospodarstva te istaknuo da se kao dio zakonodavnog paketa "Spremni za 55 %" izmjena Uredbe (EU) 2018/842 (ESR uredbe) odnosi na izmjenu cilja obvezujućeg godišnjeg smanjenja emisija stakleničkih plinova u državama članicama od 2021. do 2030. godine kako bi se ostvario povećani cilj smanjenja emisija od najmanje 55 % do 2030. godine, uzimajući u obzir potrebu za pravednom tranzicijom i potrebu da svi sektori doprinesu klimatskim naporima EU-a. Konačni cilj je postići postupnu i uravnoteženu putanju prema klimatskoj neutralnosti EU-a do 2050. godine. Postojećom ESR uredbom usvojenom 2018. godine definiran je cilj smanjenja emisija za 30 % do 2030. u odnosu na 2005. godinu, a to nije dovoljno za postizanje novog ukupnog cilja smanjenja emisija EU-a od 55 % u odnosu na 1990. godinu. Naime, bez predloženih izmjena ESR uredbe, svi sektori trenutno obuhvaćeni tom uredbom postigli bi smanjenje emisija od 32 % do 2030. godine u odnosu na 2005. godinu. Obzirom na navedeno, prijedlogom izmjene ESR uredbe postavljen je novi cilj smanjenja emisija na razini cijele EU od 40 % u odnosu na 2005. godinu. Prijedlogom izmjene ESR uredbe utvrđuju se obveze država članica u pogledu njihovih minimalnih doprinosa za razdoblje od 2021. do 2030. godine, a vezano za ispunjenje ukupnog cilja smanjenja emisija stakleničkih plinova EU-a za 40 % u 2030. godini u odnosu na razinu emisija u 2005. godini.

Republika Hrvatska pozdravlja napore koje EK ulaže u borbu protiv klimatskih promjena povećanjem klimatske ambicije i predlaganjem smanjenja emisija za 55 % do 2030. godine u odnosu na razinu emisija u 1990. godini. S većim ambicijama za sljedeće desetljeće trebali bi uravnoteženo napredovati prema cilju klimatske neutralnosti do 2050. godine. RH je mišljenja kako se radi o vrlo ambicioznom cilju koji niti jedan sektor u RH ne može samostalno dostići.

Prijedlog izmjene ESR uredbe određuje ciljeve smanjenja emisija temeljem BDP-a po stanovniku što je u kontinuitetu s prijašnjim pristupom i prihvatljivo za RH. Korištenjem korekcijskog faktora cilj je povećan za 4 % u odnosu na cilj definiran samo temeljem kriterija BDP

po stanovniku (s -16 % na -16,7 %) te je za 9,7 pp veći od postojećeg cilja (-7 %), ali je unatoč toga cilj RH i dalje među najnižima među državama članicama. Analize pokazuju da je prema scenarijima koji su definirani u Strategiji niskougličnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. godine s pogledom na 2050. ("Narodne novine", broj 63/2021) moguće postići predloženi cilj smanjenja emisija za 16,7 % u odnosu na 2005. godinu, uz osiguranje potrebnih značajnih financijskih sredstava.

Izmjenom EU ETS Direktive predlaže se i uključivanje sektora zgradarstva i cestovnog prometa od 2025. u zaseban EU ETS, a što RH smatra najvećim izazovom, iako će se emisije iz oba sektora i dalje obračunavati u okviru izmijenjene ESR uredbe.

Glavno sporno pitanje za RH je kako će uključivanje zgradarstva i prometa u EU ETS utjecati na porast cijena. Stav je da će uključivanje sektora zgradarstva u zaseban EU ETS kao i nedostatak financijske sposobnosti građana, veliki broj umirovljenih građana s niskim primanjima i visoki stupanj zaduženosti javnog sektora vjerojatno rezultirati povećanjem cijena za građane koji bi time bili još više izloženi riziku od energetske siromaštva, a isto predstavlja prepreku i za energetske obnovu zgrada. Potresi koji su 2020. godine pogodili RH uvjetovati će provođenje energetske obnove paralelno uz nužnu konstrukcijsku obnovu što poskupljuje izvedbu, a pri čemu konstrukcijska obnova ne pridonosi energetske uštedama i smanjenju emisija. Ispunjenje postojećeg, ali i novog cilja u zgradarstvu ovisi, prije svega, o dostatnosti sredstava koja će biti na raspolaganju za sufinanciranje energetske obnove.

Slična je situacija i s potrebom smanjenja emisija iz cestovnog prometa, što će također zahtijevati velike investicije, ali u velikoj mjeri ovisiti i o kupovnoj moći građana.

Što se tiče sektora poljoprivrede, RH smatra kako prijedlog izmjene ESR uredbe mora u većoj mjeri voditi računa o specifičnostima pojedinih država članica. RH je stava kako je u obzir potrebno uzeti dosadašnje napore država članica i trend emisija u poljoprivrednom sektoru kao i ekonomsko-socijalni potencijal država članica da smanjuju emisije u poljoprivrednom sektoru. Dodatno povećanje ponora u LULUCF sektoru, uz istovremeno smanjivanje emisija iz poljoprivrede, može dovesti do još veće neravnoteže između količine proizvedene hrane i potreba stanovništva u RH, koja zapravo već dugo vremena ima negativan AFOLU sektor (LULUCF + poljoprivreda) i neto uvoznica je hrane. U najmanju ruku upitna je ispravnost takvih politika kojima se određuje povećanje ponora onim državama članicama koje imaju negativni ne samo LULUCF, već i cijeli AFOLU sektor, a da pri tom neke od tih država članica ne zadovoljavaju svoje potrebe za hranom, dok se dopušta da neke druge države članice imaju značajne emisije iz AFOLU sektora (pa čak i iz LULUCF sektora) i neto su izvoznice hrane. Takva politika dovodi u pitanje i jednaki položaj država članica po pitanju tržišnog natjecanja, a na nacionalnoj razini učinak bi mogao biti suprotan ciljevima iz Nacionalne razvojne strategije (NRS) kao i Strategije poljoprivrede. Uzimajući u obzir činjenicu da poljoprivreda ima ograničeni kapacitet smanjenja emisija stakleničkih plinova i unatoč provođenju mjera smanjenja emisija, sektor poljoprivrede upozorava na mogućnost daljnjeg smanjenja stočnog fonda što bi negativno utjecalo na ekonomiju, radna mjesta i život u ruralnim područjima te bi moglo dovesti do daljnjeg smanjenja poljoprivredne proizvodnje i stupnja samodostatnosti u proizvodnji hrane uz moguće povećanje uvoza hrane iz trećih zemalja s nižom razinom zaštite okoliša i klime i puno većim ugljičnim otiskom.

U raspravi na Odboru dodatno je pojašnjen sustav trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova koji ima za cilj da države članice ograniče emisije stakleničkih plinova iz postrojenja obuhvaćenih ETS Direktivom. Ovdje je posebice obrazložen način formiranja cijene emisija stakleničkih plinova, sustav trgovanja te dodjela besplatnih jedinica. Ideja je da se emisijama kontrolira tehnološki nivo i potiče postrojenja na modernizaciju. U tom smislu i RH je otvorila liniju Modernizacijskog fonda. Posebice je istaknut problem industrijskih pogona koji posluju na rubnim područjima sa državama koje nisu članice EU i čija proizvodnja nije opterećena ovim sustavom. Naime, hrvatska industrijska postrojenja tog karaktera imaju pravo na određenu količinu besplatnih emisijskih jedinica, međutim ta će mjera EU ukinuti kroz četiri do pet godina što iziskuje da se taj period iskoristi za modernizaciju postrojenja. Istaknuto je i pitanje spremnosti

našeg gospodarstva za povlačenje sredstava Modernizacijskog fonda budući da je uvjet za kandidiranje građevinska dozvola.

Nadalje je u raspravi postavljeno pitanje hoće li javni poziv za financiranje modernizacije postrojenja biti ograničen na samo 45 postrojenja u RH koja su uključena u ETS sustav ili će biti otvoren za sve. Istaknuto je da je postupak izrade dokumentacije i ishoda građevinskih dozvola dugotrajan i skup te predstavlja velik rizik za subjekte ukoliko tome pristupe u uvjetima kada je natječaj otvoren za sve subjekte. Stoga je izražen stav kako bi ovi natječaji trebali biti ograničeni samo na 45 postrojenja koja su u ETS sustavu te ujedno sredstvima Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost ili državnog proračuna osigurati financijska sredstva za izradu dokumentacije.

Predstavnica Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja obrazložila je da se za ovu i sljedeću godinu predvidjelo da sva sredstva idu u obnovljive izvore energije, energetske učinkovitost za industriju, pri čemu se koncentriralo na prerađivačku industriju koja je u najtežem položaju. Kao dodatni element bodovanja uključena su ETS postrojenja te samim time javni poziv neće biti ograničen samo na njih, ali će im se dodatnim bodovanjem dati prednost. Ujedno je pojasnila kako je riječ o prvom pozivu nakon kojeg će uslijediti u drugom dijelu godine još jedan te tijekom sljedeće godine još dva slična poziva.

Nakon provedene rasprave Odbor za zaštitu okoliša i prirode Hrvatskoga sabora, sukladno članku 152. stavku 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora, jednoglasno (7 glasova „za“) je utvrdio sljedeće:

MIŠLJENJE

Odbor podržava Stajalište Republike Hrvatske o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) 2018/842 o obvezujućem godišnjem smanjenju emisija stakleničkih plinova u državama članicama od 2021. do 2030. kojim se doprinosi mjerama u području klime za ispunjenje obveza u okviru Pariškog sporazuma COM (2021) 555

Za izvjestitelja na sjednici Odbora za europske poslove određena je Sandra Benčić, predsjednica Odbora.

PREDSJEDNICA ODBORA

Sandra Benčić

